

Warszawa, dnia 24 marca 2020 r.

DO:

Pan Mateusz Morawiecki - Prezes Rady Ministrów

Pan Jarosław Gowin – Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Pani Jadwiga Emilewicz – Minister Rozwoju

Pan Marek Zagórski – Minister Cyfryzacji

Pan Dariusz Piontkowski – Minister Edukacji Narodowej

Pan Tadeusz Kosiński – Minister Finansów

Pan Łukasz Szumowski – Minister Zdrowia

Pan Mariusz Kamiński – Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji

Pan Zbigniew Ziobro – Minister Sprawiedliwości

DW:

Pani Justyna Orłowska – Pełnomocnikiem Prezesa Rady Ministrów ds. GovTech

Pan Orzeł Józef – Przewodniczący Rady do Spraw Cyfryzacji przy Ministrze Cyfryzacji

Pan prof. dr hab. Jan Madey – Przewodniczący Rady do Spraw Informatyzacji Edukacji przy Ministrze Edukacji Narodowej

Dotyczy:

Czas na cyfrową gospodarkę!

Szanowni Państwo,

W związku z zaistniałą sytuacją związaną z COVID-19 i jego wpływem na funkcjonowanie społeczeństwa, firm, organizacji i wszystkich instytucji w kraju i na świecie, **chcemy pomóc przyspieszyć cyfryzację w Polsce.**

Postulujemy m.in. **wdrożenie w trybie nadzwyczajnym narzędzi umożliwiających edukację zdalną z wykorzystaniem dostępnych aplikacji i narzędzi cyfrowych.** Proponowane technologie **będą służyć społeczeństwu również po zakończeniu stanu nadzwyczajnego**, w którym się znaleźliśmy.

Epidemia wywoła nieodwracalną zmianę cywilizacyjną. To moment nie tylko, żeby pokonać lęk przed pracą zdalną, przemyśleć sens i kształt polskiej oświaty i **nauczyć się korzystać ze wszystkich dobrodziejstw, jakie niesie cyfryzacja, ale przede wszystkim nauczyć się współpracować.**

To moment, w którym powinniśmy zjednoczyć siły, pracować na rzecz przyspieszenia zmian i przesuwania wielu aktywności na płaszczyznę cyfrową. **Dlatego działając wspólnie, opracowaliśmy listę postulatów, które pomogą przyspieszyć cyfryzację w naszym kraju.** W ramach apelu "**Czas na cyfrową gospodarkę!**" tworzymy listę niezbędnych zmian, których szybkie wdrożenie pozwoli wszystkim firmom, instytucjom, a przede wszystkim obywatelom, **korzystać z dobrodziejstw nowych technologii.**

W załączniku do tego pisma przesyłamy pierwszy pakiet niezbędnych działań w zakresie cyfrowej edukacji, które pozwolą szkołom szybko wejść na cyfrową drogę.

Szkoły muszą pilnie uruchomić cyfrowe klasy. Choć wielu dyrektorów i nauczycieli eksperymentowało już z dydaktyką cyfrową, a nawet wprowadziło ją do codziennej praktyki, dla wielu pozostaje ona nowością i niełatwym do rozwiązania samodzielnie problemem. Szkołom brakuje specjalistów i kompetencji, by dokonać transformacji cyfrowej. Konieczne jest wykorzystanie internetowego kanału komunikacji, interakcji z uczniami i stworzenie nowoczesnych klas, które będą odpowiedzią na dzisiejsze problemy. Musimy też zaangażować uczniów, którzy dzisiaj nie mają dostępu do cyfrowych narzędzi – kupując lub wypożyczając im sprzęt, którego dziś nie mają. To nie jest nowy pomysł – robią już tak Litwini.

Współpracując, możemy szybko i sprawnie wprowadzić niezbędne zmiany. Działajmy razem dla dobra Polski i jej obywateli.

W najbliższych dniach skierujemy do Państwa kolejne rekomendacje dotyczące pozostałych obszarów gospodarki, takich jak zdrowie, administracja czy finanse.

Apel i wspólne działania popierają:

- Forum e-Zdrowia
- Fundacja Centrum Cyfrowe
- Fundacja DigitalPoland
- Fundacja Polskiego Godła Promocyjnego Teraz Polska
- Fundacja Rozwoju Obrotu Bezgotówkowego
- Izba Gospodarki Elektronicznej (e-Izba)
- Krajowa Izba Gospodarcza (KIG)
- Krajowa Izba Gospodarcza Elektroniki i Telekomunikacji (KIGEIT)

- Krajowa Izba Komunikacji Ethernetowej (KIKE)
- Polska Izba Informatyki i Telekomunikacji (PIIT)
- Polska Izba Komunikacji Elektronicznej (PIKE)
- Stowarzyszenie "Miasta w Internecie"
- Stowarzyszenie Prawa Nowych Technologii (SNTP)
- ThinkTank - ośrodek dialogu i analiz
- ZIPSEE Cyfrowa Polska - Związek Importerów i Producentów Sprzętu Elektrycznego i Elektronicznego
- Związek Pracodawców Branży Internetowej IAB Polska
- Związek Pracodawców Technologii Cyfrowych Lewiatan

Pakiet #1 - Cyfrowa Edukacja

ZDALNY MODEL NAUCZANIA W SZKOŁACH W CZASACH PANDEMII COVID-19 REKOMENDACJE PIERWSZYCH KROKÓW

1. Pandemia COVID-19 stawia przed polską szkołą oraz władzami oświatowymi niespotykanej dotąd skali wyzwania pilnej, jakościowej zmiany modelu organizacyjnego i kultury nauczania z tradycyjnego - stacjonarnego, w którym dominuje wciąż metoda podawcza na model zdalnego nauczania (kształcenia na odległość), bazującego na interakcji nauczyciela z uczniem przy wykorzystaniu cyfrowych narzędzi komunikacji oraz treści edukacyjnych online. Obecny jej przypadek budzi w środowiskach lekarzy – specjalistów obawy o możliwość kolejnej fali pandemii jesienią br., co skutkować będzie - wobec małego prawdopodobieństwa znalezienia w tym czasie leku na COVID-19 lub szczepionki - kolejnymi okresami kwarantanny domowej uczniów i nauczycieli. Władze publiczne powinny zatem poszukiwać systemowych rozwiązań problemu, nie poprzestając na wydawaniu okresowych zaleceń lub aktów prawnych.
2. Doświadczenie pierwszych dni pozostawiania uczniów w domu i chaotycznych prób organizacji przez szkoły nauczania w modelu kształcenia na odległość wskazują na:
 - a. znajdujące wyraz w bieżących decyzjach oraz aktach prawnych przejawy **niezrozumienia przez władze oświatowe współczesnego znaczenia pojęcia kształcenia na odległość** (zdalnego nauczania, e-Learningu)
 - b. **powszechny brak przygotowania szkół** (dyrektorów, nauczycieli, uczniów, rodziców) **do wprowadzenia kultury nauczania na odległość do codziennej praktyki dydaktycznej**
 - c. **brak współdzielenia przez władze oświatowe w całym kraju jednej konsekwentnej wizji docelowego modelu nauczania zdalnego.**

Sytuacja ta - wobec przedłużającego się okresu pozostawiania uczniów w domach - grozi realnym zachwianiem się realizacji przez państwo konstytucyjnego obowiązku zapewnienia prawa do nauki (art. 70 Konstytucji RP): tj. zapewnienia ciągłości prac szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego a w nim rzeczywistych procesów uczenia (się) oraz zapewnienia równości szans uczniów w procesie kształcenia.

3. Na dominujące realia obecnego „kształcenia na odległość” przez szkoły składają się akceptowane i promowane przez władze oświatowe: wykorzystywanie e-dzienników

szkolnych do jednostronnego przekazywania zadań do wykonania uczniom w domu oraz do kontaktu z rodzicami, a także udostępnienie na poziomie centralnym cyfrowych zasobów edukacyjnych (m.in. na platformie <https://epodreczniki.pl/>).

Dyrektorzy szkół oraz nauczyciele w absolutnej większości w tej sytuacji utożsamiają realizację swoich obowiązków (w zgodzie z zaleceniami władz oświatowych) z przekazywaniem poprzez e-dzienniki poleceń, zadań do wykonania, informacji o materiale, jaki uczniowie mają samodzielnie „przerobić” w domu. Nawet jeśli obok tego modelu występują równoległe inne propozycje (oddolne inicjatywy nauczycieli, edukatorów, organizacji pozarządowych, firm), to mają jedynie charakter uzupełniający - poza systemowy.

Oznacza to, iż zachwiane zostały podstawy procesów nauczania, z jakimi mieliśmy dotąd do czynienia: uczniowie zostali de facto pozbawieni systematycznego, codziennego wsparcia nauczycieli, na którym opierają procesy edukacyjne i wychowawcze, a ciężar nauki spoczął na barkach uczniów i ich rodziców.

4. Z powyższej diagnozy wyłaniają się do realizacji najbliższym czasie 3 kluczowe zadania:

- a. skuteczne uświadomienie władzom oświatowym i organom prowadzącym szkoły, iż obecnie dominujący w działaniach szkół model nauczania z wykorzystaniem e-dziennika – **nie zasługuje na miano „kształcenia na odległość” i nie gwarantuje realizacji zadań edukacyjnych i wychowawczych szkół - wymaga zatem pilnej zmiany**
- b. **wprowadzenie do codziennej praktyki dydaktycznej kultury nowocześnie rozumianej edukacji zdalnej**, opierającej się na rzeczywistym, interaktywnym kontakcie nauczycieli z uczniami, bazującym na wykorzystaniu platform edukacyjnych, umożliwiającym aktywizację ucznia i indywidualizację nauczania, wykorzystującym aplikacje, gry i edukacyjne zasoby cyfrowe.
- c. **upowszechnienie w szkołach korzystania przez nauczycieli z metod dydaktyki cyfrowej**, aktywnie włączających ucznia w proces dydaktyczny.

5. Przeskok z szkolnego toku zajęć do dydaktyki online winien skutkować w czasie kwarantanny domowej uczniów istotnymi zmianami w organizacji procesu nauczania.

Należy zasadniczo obniżyć poziom oczekiwań wobec uczniów i nauczycieli związany z realizacją podstawy programowej w dotychczasowej postaci. Niemożliwe jest bowiem zrealizowanie jej założeń na obecnym stanie przygotowania technicznego, organizacyjnego i kompetencyjnego systemu szkolnego oraz rodzin uczniów do realizacji nauczania w modelu zdalnym. W centrum procesu należy postawić dobrostan ucznia i jego potrzeby psychologiczne i społeczne. Reorganizacja zajęć polegać może np. na prowadzeniu części wykładowej lekcji przez jednego nauczyciela dla większej niż jedna klasa grupy uczniów, na skróceniu czasu lekcji lub – w przypadku metod aktywizujących do prowadzenia projektów wielopredmiotowych, a także na rozbiciu zajęć na część przed i popołudniową z przerwą na prace własne.

6. Upowszechnienie tak zarysowanej wizji to zadanie o strategicznym znaczeniu dla powodzenia wszelkich innych działań wspierających system polskiej oświaty w okresie pandemii COVID-19. Podstawowe założenia modelu „kształcenia na odległość”, jaki należy wprowadzać do szkół prezentuje załącznik do niniejszych rekomendacji.

7. Wizja przejścia z modelu stacjonarnej edukacji frontальной do zdalnego nauczania wymaga pilnych inwestycji. W ramach realizacji pakietu „tarczy antykryzysowej” Rządu RP należy zrealizować co najmniej następujące pilne działania interwencyjne:

- a. zniesienie w trybie pilnym podatku VAT na laptopy, tablety, smartfony oraz drukarki zakupywane dla celów edukacyjnych (zwolnione są cyfrowe urządzenia stacjonarne)
- b. zakup i dystrybucja na poziomie centralnym mobilnych pracowni cyfrowych dla wszystkich szkół podstawowych i ponadpodstawowych (wraz z instalacją „studia edukacyjnego” w każdej szkole)
- c. zakup i dystrybucja na poziomie centralnym laptopów służbowych oraz drukarek dla nauczycieli (na początek zaspakajające podstawowe luki, a w perspektywie roku dla każdego nauczyciela) - powiązanych z obowiązkami jego wykorzystania
- d. pilne uruchomienie platformy udostępniania na wolnych licencjach i promowania cyfrowych materiałów edukacyjnych przygotowanych przez nauczycieli w celu realizacji podstawy programowej. Platforma umożliwi wykorzystywanie tych materiałów przez nauczycieli w całym kraju. Proponuje się także wprowadzenie mechanizmu premiowania nauczycieli – twórców interesujących i licznych materiałów
- e. pilne uruchomienie centralnego punktu doradztwa metodycznego oraz regionalnych punktów doradztwa metodycznego w zakresie realizacji docelowego modelu kształcenia na odległość z wykorzystaniem platform zapewniających interaktywny, a także zindywidualizowany kontakt ucznia z nauczycielem oraz stosowanie aktywizujących metody dydaktyki cyfrowej.
- f. wydanie na poziomie centralnym przepisów dotyczących zapewnienia cyberbezpieczeństwa urządzeń końcowych, sieci szkolnych oraz aplikacji edukacyjnych, a także dezynfekcji urządzeń.
- g. przekazanie środków finansowych dla samorządów na interwencyjny zakup z wolnej ręki:
 - usług szerokopasmowego dostępu do Internetu dla szkół oraz nauczycieli (a w przypadkach interwencyjnych także uczniów)
 - dostępu do płatnych aplikacji i treści edukacyjnych (cyfrowych pomocy dydaktycznych)
 - dostępu społeczności szkolnych do platform klasy Learning Management Systems (LMS)
 - usług zdalnego wsparcia doradczego dla dyrektorów i nauczycieli w zakresie prowadzenia lekcji w nowym modelu, realizowanego przez specjalistów, NGO, firmy, edukatorów z uczelni wyższych, etc.
8. Przedstawione rekomendacje mają charakter podstawowy i dotyczą pierwszych kroków, jakie trzeba podjąć na drodze budowania rzeczywistego modelu kształcenia na odległość w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Bez ich wprowadzenia władze publiczne narażają się na ryzyko głębokiego kryzysu organizacyjno-merytorycznego polskiej oświaty oraz powszechnego rozczarowania metodami „kształcenia na odległość” utożsamianymi z modelem dominującym w szkole, jaki wywoła kontynuacja obecnych działań.

**ZDALNY MODEL NAUCZANIA W SZKOŁACH W CZASACH PANDEMII COVID-19,
REKOMENDACJE PIERWSZYCH KROKÓW - ZAŁĄCZNIK #1
ELEMENTY EKOSYSTEMU KSZTAŁCENIA NA ODLEGŁOŚĆ ORGANIZOWANEGO PRZEZ SZKOŁY**

1. Narzędzia i działania

Narzędzie	Działanie/ Funkcjonalność	Poziom rozwoju nauczania zdalnego		
		I	II	III
e-dziennik	Wykorzystywanie e-dziennika do komunikowania przez nauczycieli poleceń i zlecenia zadań uczniom	+	+	+
	Wykorzystywanie e-dziennika do interakcji nauczycieli z uczniami		+	+
	Wykorzystywanie e-dziennika do interakcji z rodzicami i zbierania zgód na korzystanie z platform edukacyjnych i społecznościowych w przypadku wieku ucznia poniżej 13 lat	+	+	+
Globalne platformy edukacyjne klasy Learning Management System (np. Office365, Google Classroom, Moodle, Open Meeting)	Tworzenie wirtualnych cyfrowych klas odwzorowujących rzeczywiste klasy w świecie online		+	+
	Nagrywanie i udostępnianie uczniom wykładu, stanowiącego część lekcji	+		
	Transmitowanie w czasie rzeczywistym, zapisywanie i udostępnienie zapisu lekcji uczniom bez możliwości interakcji z nimi		+	
	Transmitowanie, zapisywanie i udostępnienie zapisu lekcji uczniom z zapewnieniem interakcji z uczniami			+
	Ocenianie uczniów za pomocą testów i quizów		+	+
Grupy klasowe na Facebooku	Utworzenie i rozwijanie zamkniętych grup obejmujących wszystkich uczniów w klasie: zapewnienie komunikacji, wymiany poglądów, informacji zwrotnej w trakcie prowadzonych lekcji	+	+	+
Komunikatory (np. WhatsApp Messenger)	Wykorzystanie przez nauczyciela komunikatorów do indywidualnej komunikacji z uczniami	+	+	+
	Wykorzystanie przez nauczyciela komunikatorów do prowadzenia lekcji w modelu tele- lub wideokonferencji			+
Aplikacje edukacyjne (np. Edukator.pl)	Wykorzystywanie stron www i aplikacji edukacyjnych do gromadzenia materiałów, uczenia się oraz ewaluacji postępów ucznia	+	+	+
Aplikacje do ewaluacji postępów ucznia (np. Quizizz)	Dokonywanie oceny postępów ucznia przez kwizy i testy udostępnione online przygotowane przez operatorów aplikacji	+	+	
	Dokonywanie oceny postępów ucznia przez kwizy i testy udostępnione online przygotowane przez nauczyciela – adekwatne do materiału poruszanego podczas lekcji		+	+

Narzędzia do tworzenia cyfrowych treści edukacyjnych (np. Screencastomatic, Canva)	Tworzenie różnorodnych treści edukacyjnych do publikacji online i przekazywania uczniom, służących nabywaniu wiedzy i umiejętności oraz do zlecania zadań domowych	+	+	+
Cyfrowe treści edukacyjne	Udostępnianie przez nauczyciela treści (edukacyjnych lub tworzonych w z inną motywacją) dostępnych w Internecie do samodzielnego zapoznania się	+		
	Udostępnianie przez nauczyciela treści (edukacyjnych lub tworzonych w z inną motywacją) dostępnych w Internecie do samodzielnego zapoznania się oraz – w trakcie lekcji prowadzonej online – do wspólnego omawiania		+	+
	Udostępnianie przez nauczyciela treści edukacyjnych przygotowanych samodzielnie w odpowiedzi na potrzeby konkretnej klasy oraz metody dydaktycznej (np. odwrócona klasa)			+

2. URZĄDZENIA DLA NAUCZYCIELA I UCZNIA

- Urządzenia cyfrowe: komputer stacjonarny z zewnętrzną kamerą, laptop z wbudowaną lub zewnętrzną kamerką, tablet oraz smartfon z wbudowaną kamerą, drukarka tablica lub monitor interaktywny
- Laptop z osprzętem i oprogramowaniem (biurowym i edukacyjnym) dla nauczyciela jako obowiązkowe narzędzie pracy
- Laptopy z osprzętem i oprogramowaniem (biurowym i edukacyjnym) dla uczniów – wypożyczane przez szkoły uczniom nie posiadającym urządzeń cyfrowych, w trudnej sytuacji rodzinnej

3. METODY DYDAKTYCZNE

Metody: aktywizujące ucznia, zapewniające interakcję między nauczycielami a uczniami oraz między uczniami, pozwalające na indywidualizację (personalizację) nauczania oraz odmiejscowienie nauczania (uczenie się poza szkołą, w wybranym miejscu), np. metoda projektowa, odwrócona klasa, web quest, gamifikacja

4. CYBERBEZPIECZEŃSTWO W SZKOLE

Konieczne jest zapewnienie cyberbezpieczeństwa urządzeń, oprogramowania i sieci w każdej szkole zgodnie ze standardami określonymi w rekomendacjach MEN: <https://bezpiecznaszkola.men.gov.pl/bezpieczna-szkolaplacowka-zagrozenia-i-zalecane-dzialania-profilaktyczne-w-zakresie-bezpieczenstwa-fizycznego-i-cyfrowego-uczniow/>